

Total No. of Questions : 32
Total No. of Printed Pages : 4

Regd.
No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Part - III
COMMERCE, Paper - I
(Telugu version)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Part - I
(Marks : 50)
SECTION - A

- ఈ క్రింది వానిలో ఏదైనా రెండు ప్రశ్నలకు సమాధానాలు 40 పంక్తులకు మించకుండా వ్రాయుము. $2 \times 10 = 20$
1. సొంత వ్యాపార సంస్థ యొక్క ప్రయోజనాలు, లక్ష్యాలను వివరించండి.
  2. పరిచయ పత్రములోని అంశాలు వివరించండి.
  3. డిబెంచరు అంటే ఏమిటి? డిబెంచర్ల రకాలను గురించి వివరించండి.

SECTION - B

- ఈ క్రింది వానిలో ఏదైనా నాలుగు ప్రశ్నలకు సమాధానములు 20 పంక్తులకు మించకుండా వ్రాయుము. $4 \times 5 = 20$
4. వ్యాపారాన్ని నిర్వచించండి. వ్యాపారం యొక్క లక్షణాలను వివరించండి.
  5. భాగస్థుల ఏవేని ఐదు రకాలను వివరించుము.
  6. వ్యాపార విత్తము లోని రకాలను గూర్చి వ్రాయుము.
  7. అధికృత వాటాలలోని ఏదైన ఐదు రకాలను వివరింపుము.
  8. ప్రభుత్వరంగ సంస్థల ప్రయోజనాలను చర్చించుము.
  9. ఐదుగురు జాతీయ సంస్థను నిర్వచించి దాని లక్షణాలను వివరింపుము.

SECTION - C

- ఈ క్రింది వానిలో ఏదైనా ఐదు ప్రశ్నలకు సమాధానములు 5 పంక్తులకు మించకుండా వ్రాయండి. $5 \times 2 = 10$
10. వ్యాపారం
  11. ప్రజనన పరిశ్రమలు
  12. కర్ష
  13. రిజిస్టర్డ్ కంపెనీలు
  14. వ్యవస్థాపన

15. ధ్యేయాల క్లాజు
 16. నిలిపి ఉంచిన అర్జనలు
 17. 'ప్రైవేటు రంగం' నిర్వచించుము.

Part - II
(Marks : 50)
SECTION - D

క్రింది ప్రశ్నకు సమాధానము వ్రాయుము.

1x20=20

18. క్రింది అంకణా నుంచి అత యొక్క వర్తకపు లాభనష్టాల భాతాను 31-12-2008 నాటి ఆస్తి అమ్మల పట్టిని తయారు చేయండి.

వివరములు	మొత్తం రూ॥	మొత్తం రూ॥
చేతిలో నగదు	540	
బాంకులో నగదు	12,630	
కొనుగోళ్ళు	1,40,600	
అమ్మకాలు		2,58,780
అమ్మకాల వాపసులు	5,680	
కొనుగోలు వాపసులు		500
వేతనాలు	30,480	
ఇంధనము మరియు శక్తి	4,730	
అమ్మకాల రవాణా	3,200	
కొనుగోలు రవాణా	2,040	
సరుకు (1-1-2008)	25,760	
భవనములు	50,000	
యంత్రములు	20,000	
పేచెంట్లు	7,500	
జీతాలు	15,000	
సాధారణ ఖర్చులు	13,000	
భీమా	600	
సొంతవాడుకలు	15,245	
మూలధనము	-	83,000
ఋణగ్రాహకము మరియు ఋణదాతలు	14,500	6,300
	3,48,580	3,48,580

- సర్దుబాటు :
1. ముగింపు సరుకు రూ. 26,800
  2. యంత్రాలపై 10% మరియు పేచెంట్లపై 20% తరుగుదల తెక్కించండి.
  3. చెల్లించవలసిన జీతాలు రూ. 1,500
  4. అసమాప్త భీమా రూ. 170
  5. ఋణగ్రాహకలపై రాని బాకీల నిధిని 5% ఏర్పాటు చేయండి.

SECTION - E

క్రింది వానిలో ఏదైన ఒకదానికి సమాధానము వ్రాయుము.

1×10=10

19. క్రింది వివరాల నుండి స్టేఫెన్ యొక్క మూడు పరుసల నగదు పుస్తకమును తయారు చేయండి.

2004

		రూ.
June 1 st	చేతిలో నగదు	10,000
	బాంకులో నగదు	5,000
4 th	నగదు అమ్మకాలు	3,500
6 th	B' కి జారీ చేసిన చెక్కు డిస్కాంట్	2,950 50
7 th	R' నుండి వచ్చిన నగదు చెక్కు డిస్కాంట్	1,200 2,500 100
	(చెక్కును బాంకులో డిస్కాంట్ చేయడమైనది)	
12 th	ఆఫీసు అవసరాల నిమిత్తం బాంకు నుంచి తీసిన నగదు	800
20 th	చెక్కు ద్వారా చెల్లించిన జీతాలు	1,000

20. 31-12-2008 నాటి షిల్ హీ యొక్క బాంకు నిల్వల సమన్వయ పట్టి తయారు చేయండి.

(a)	31-12-2008 నాటి నగదు పుస్తక ప్రకారం బాంకు నిల్వ	రూ 6,600
(b)	జారీ చేసిన చెల్లింపుకు దాఖలు కాని చెక్కులు	రూ 500
(c)	వసూలుకై బాంకుకు పంపిన వసూలు కాని చెక్కు	రూ 400
(d)	పోస్టుబుక్ లో డెబిట్ చేసిన బాంకు ఖర్చులు	రూ 90
(e)	ఋణగ్రస్తుడు అప్పారావు & సన్స్ నేరుగా బాంకులో చెల్లించినది	రూ 1,000
(f)	బాంకుచే వసూలు కాబడిన పేర్లపై డివిడెండు	రూ 1,500

SECTION - F

క్రింది ప్రశ్నలలో ఏ రెండింటికైనా సమాధానాలు వ్రాయండి.

2×5=10

21. జంబు వద్దు విధానం అనగానేమి? దాని ప్రయోజనాలను వివరించుము.

22. క్రింది వివరాల నుండి శైలజ భాతాను తయారు చేయుము.

2009

		రూ.
Jan 1	శైలజకు బాకీ ఉన్న మొత్తము	1,500
" 10	శైలజ నుండి కొన్న సరుకు	18,000
" 16	శైలజచే వాపసు చేయబడిన సరుకు	3,000
" 18	శైలజకు చెల్లించిన నగదు	5,000
" 20	శైలజ నుండి కొన్న సరుకు	10,000
" 25	శైలజ భాతాను 5% డిస్కాంట్ తో పరిష్కరించడమైనది.	

23. క్రింది వివరాలనుంచి అమ్మకాల పుస్తకం మరియు అమ్మకాల వాపసుల పుస్తకంను తయారు చేయుము.
1998

		రూ.
Jan 1st	జయంతి ప్రేడర్స్ కు అమ్మకాలు	10,000
" 4th	రావుకు అమ్మకాలు	5,000
" 12th	గిరి & కంపెనీకి అమ్మకాలు	2,000
" 15th	జయంతి ప్రేడర్స్ నుండి వాపసులు	400
" 21st	గిరి & కంపెనీ నుండి వాపసులు	200

24. వివిధ రకాల తప్పులను వివరింపుము.

SECTION - G

క్రింది వానిలో ఏవైనా ఐదు ప్రశ్నలకు సమాధానములు వ్రాయుము.

5×2=10

25. బుక్ కీపింగ్ అనగా నేమి?

26. వ్యాపార ఆస్తిత్వ భావన

27. జంటపద్దు విధానం అంటే ఏమిటి?

28. హరి పుస్తకాలలో చిట్టా పద్దులు వ్రాయండి.
2008

		రూ.
Feb 1st	అమ్మకాలు	6,000
" 2nd	ఫర్నిచర్ అమ్మకాలు	3,500
" 5th	నగదుకు అమ్మకాల సరుకు	1,800
" 10th	ప్లాంటు కొనుగోలు	5,000

29. అనామతు భాతా

30. ఒంటిపద్దు విధానం

31. క్రింది వివరాల నుండి ప్రారంభపు పద్దును రాయండి.

నగదు	రూ	8,000
ఋణగ్రాహకులు	రూ	2,000
యంత్రాలు	రూ	16,000
చెల్లింపు బిల్లులు	రూ	3,000
వసూలు బిల్లులు	రూ	4,000
భవనాలు	రూ	24,000
ఋణదాతలు	రూ	4,000

32. క్రింది నిల్వల నుండి అంకణా తయారు చేయండి.

వివరములు	రూ
వసూలు బిల్లులు	2,000
అమ్మకాలు	2,400
కొనుగోలు వాపసులు	600
చెల్లింపు బిల్లులు	1,600
కొనుగోళ్ళు	6,000
మూలధనము	3,800
అమ్మకాల వాపసులు	400